

עפ"ג 24698/03/14 - א ב נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עפ"ג 24698-03-14

בפני כב' ס. הנשיא השופטת ר' יפה- כ"ץ , אב"ד
כב' השופט י' צלקובניק
כב' השופט י' פרסקי

המערער א ב
ע"י ב"כ עו"ד נ' חקלאי

נגד
המשיבה מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד ו' סיגל

פסק דין

השופט י. צלקובניק:

ביום 16.5.2012, בשעה 14:30 לערך, נהג המערער, ע ר, בטנדר, תוך שהוא חוצה את כביש 40, לרוחבו, ממערב למזרח, לאחר שיצא מכביש היציאה ממתחם רפא"ל מערב המתחבר לכביש 40, ונסע לעבר צומת כביש הכניסה למתחם רפא"ל מזרח, בצידו השני של כביש 40 (להלן: הצומת).

אותה עת, עשה דרכו בכביש 40, שהינו כביש בין עירוני, מאילת לכיוון מצפה רמון - מימין לכיוון נסיעת רכבו של המערער - רכב מסוג, שהיה נהוג בידי א ב; ברכב, מלבד א, ישבו אשתו, נ ב ז"ל, שהיתה בחודש השביעי להריונה, ובנם בן השנתיים.

חרף העובדה כי למערער היה שדה ראייה של כ- 400 מ', לכיוון ממנו התקרר רכבו של א, לא הבחין המערער ברכב המתקרר, ולא נתן לו זכות קדימה, כמתחייב, והתנגש עם חזיתו בדופן שמאל של רכב הניסאן, שנהדף ימינה, התהפך, ונעצר על גלגליו בשוליים הימניים בכיוון נסיעתו, לאחר הצומת; הטנדר נהדף שמאלה ונעצר סמוך לצומת.

בעקבות התאונה הקשה, נפצעה נ ב ז"ל אנושות, ולא ניתן היה להציל אותה ואת עובריה. א ברוך נחבל חבלות קשות, וסבל מפגיעות ראש, משברים בצלעות, חבלות באיברים הפנימיים, קרע בסרעפת ובטחול. הוא נזקק לאשפוז בבתי חולים לצורך טיפול ושיקום, לתקופה של שלושה חדשים, ועודנו סובל מחולשה ומקושי במיומנויות המוטוריות בידיים; מתהלך בעזרת קביים וזקוק להמשך טיפולים פיזיותרפיים ולסיוע בביצוע פעולות יומיומיות; הבן הקטין נפגע למרבית המזל, בצורה קלה.

יצוין, כי שני כלי הרכב המעורבים ניזוקו באופן קשה.

המערער הודה באחריותו ברשלנות לתאונה הקטלנית, במסגרת הסדר טיעון, שבגדרו תוקן כתב האישום, והוסכם כי המשיבה תגביל טיעונה להטלת מאסר בפועל שלא יעלה על 12 חדשים, ולסיוג פסילת הרישיון באופן שהמערער יהיה רשאי לנהוג ברכב במסגרת עבודתו בשטחים סגורים ומוגדרים של רפא"ל.

בעקבות הודאתו, הורשע המערער בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה, תשכ"א-1961; נהיגה ברשלנות וגרימת חבלה של ממש, לפי סעיף 62(2) בצירוף סעיף 38(1) לפקודת התעבורה; אי מתן זכות קדימה בצומת, לפי תקנה 64(א)(1) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

בית המשפט קמא (כב' השופטת א' ג'רבי) קבע כי "בהתנהגות הנאשם באי מתן זכות קדימה לרכב שהגיע מימינו ונוכח שדה הראייה אשר עמד לרשות הנאשם מימינו, יש משום רשלנות מן הדרגה הגבוהה. אין מדובר כאמור בהסחת דעת רגעית שכן כפי שצוין בהתקרב רכב לצומת ובמיוחד כאשר מדובר בצומת גדול, הרי שעליו להקפיד הקפדה יתרה במתן זכות קדימה לכלי הרכב המגיעים מימינו"; עוד נקבע כי המערער נטל סיכון, כשנהג "בנסיעה רצופה ומודעת של חציית הצומת תוך התעלמות מוחלטת מן החובה להביט לצדדים...", והיה עליו לחצות את הצומת "תוך ערנות מקסימלית".

בית משפט עמד על ההשלכות הקשות של התאונה על בעלה ובנה של המנוחה, ועל הורי המנוחה, שמותה הפך אותם לשבר כלי. א ברוך ואימו, וכן אחותה של המנוחה, שטחו בפני בית המשפט את השבר שפוקד את המשפחה. צוין, כי א נפצע פציעות קשות ורב מערכתיות; לאחר תקופה בה שהה בחוסר הכרה, עבר תהליכי שיקום ואשפוז קשים, והפך להיות אותה עת, תלתי באמו ובבני המשפחה האחרים; בשל פציעתו, הוא מתקשה גם כיום בתפקוד עצמאי, ועתידו התעסוקתי אינו ברור (א משרת בשירות קבע בצה"ל, ובשלב זה, הועבר לתפקיד אחר, לא מוגדר); תוארו רגשות האשם אותם הוא חווה נוכח אובדנם של אשתו ושל העובר שנשאה ברחמה; הסבל העובר על ילדם הקטן, נוכח חסרונה של האם, והקשיים הנגרמים עקב כך להתפתחותו התקינה.

מנגד, עמד בפני בית המשפט תסקיר שירות מבחן (מיום 10.12.2013), בעניינו של המערער, בן 37, נשוי ואב לשלושה, שהעתיק את מקום מגוריו מהצפון למצפה רמון בשל עבודתו ברפא"ל (מעדויות וחוות דעת של גורמים שונים במקום עבודתו של המערער, עלה כי מדובר באדם נורמטיבי ועובד מצטיין במערך הניסויים ברפא"ל, כמי שהיה שותף בהתקנה ובהפעלה של מערכות התרעה מפני רקטות; בנוסף העידו בני המשפחה על הסבל והצער העובר על המערער בעקבות התאונה).

בית המשפט עמד על המשבר הנפשי - על פי התסקיר מדובר בתסמינים פוסט טראומטיים - אותו חווה המערער בעקבות התאונה; על הפגיעה הצפויה במערער ובבני משפחתו, עקב ענישתו; ניתן ביטוי בגזר הדין להודאה בביצוע העבירות, לקיחת האחריות המלאה והבעת החרטה הכנה, הצער והכאב הרב; בית המשפט עמד על היעדר עבר פלילי, ועל עברו התעבורתי הלא מכביד של המערער (למערער רישיון נהיגה משנת 1994 ולחובתו 3 הרשעות קודמות, מהעת הרחוקה).

עוד יצוין, כי שירות מבחן עמד בתסקירו על הקושי לבוא בהמלצה בעניינו של המערער, נוכח "הטרגדיה הקשה שחוות שתי המשפחות". לאחר בחינת מכלול הנסיבות, המליץ שירות המבחן להסתפק בהטלת עונש מאסר לריצוי בעבודות

בית המשפט קמא קבע, כי מתחם הענישה בסוג זה של עבירות, הינו בין 6 חדשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד 24 חדשי מאסר בפועל; באשר לפסילת רישיון הנהיגה, נקבע מתחם ענישה, הנע בין 5 שנות פסילה ועד 20 שנות פסילה. עוד נקבע, כי נסיבותיו האישיים של המערער אינן יוצאות דופן, באופן שיש בהן כדי להביא לחריגה ממתחם הענישה המתואר, ומהחובה להטיל ענישה מרתיעה כמצוות הפסיקה.

נוכח הרשלנות שנקבעה, גזר בית המשפט על המערער 9 חדשי מאסר לריצוי בפועל, 6 חדשי מאסר מותנים למשך שלוש שנים, 7 שנות פסילת רישיון נהיגה באופן שהפסילה תסויג כפי שצוין לעיל, 6 חדשי פסילת רישיון נהיגה מותנית למשך שלוש שנים, קנס בסך של 2000 ₪ או 10 ימי מאסר תמורתו.

הערעור מופנה כנגד חומרת עונש המאסר, ועתירת המערער הינה כי המאסר יופחת וריצויו יהיה בדרך של עבודות שירות; בנוסף עותר המערער לקיצור תקופת הפסילה.

בערעורה - כמו גם בפני בית המשפט קמא - עמדה ב"כ המערער על המבנה הלכוי של הצומת, ועל היעדר אמצעי התרעה, תמרורים ורמזורים, המזהירים נהגים המתקרבים לצומת. בהקשר זה, צוין, כי התמרורים בצומת לא הוצבו בצורה תקינה, וכי גם בכיוון נסיעת הניסאן, היה מוצב בעת התאונה תמרור המחייב מתן זכות קדימה; עוד עמדה ב"כ המערער על כך, כי לא סומנו קווי עצירה לפני הכניסה לצומת, וכי לא היה סימון בין נתיבי הנסיעה בכיוון נסיעת המערער. נטען, כי ליקויים אלה שתוקנו בחלקם, רק לאחר התאונה "הפכו את הצומת למסוכן... בבחינת שימת ממשל בפני עיוור", וכי "יצרו אי וודאות ביחס לזכויות הקדימה בצומת" (סעיפים 26 ו-31 להודעת הערעור).

ב"כ המערער אינה חולקת על כך, כי אי מתן זכות הקדימה על ידי המערער לרכב שהגיע מימינו, אינה קשורה לליקויים הנטענים בצומת, וכי ליקויים אלה לא פגמו ביכולתו של המערער לבחון, בטרם הכניסה לצומת, את שדה הראיה לימין. הוסכם בנוסף, כי לנהג רכב ה..., אין אחריות לגרימת התאונה (סעיפים 6 ו-26 להודעת הערעור). עם זאת, טוענת ב"כ המערער כי היה מקום להתחשב בליקויים המתוארים, בעת גזירת הדין, כפי שנפסק בעבר במקרים אחרים.

בנוסף נטען, כי קביעת בית המשפט קמא כי התאונה לא אירעה בשל הסחת דעת רגעית, וכי אף מדובר בנהיגה שהייתה בה משום נטילת סיכון מודע, לא הייתה מבוססת, וכי אם כך היו פני הדברים, היה מקום לייחס למערער, עבירת הריגה, דבר שלא נעשה; במקרה זה התבטאה רשלנותו של המערער בהסחת דעת בשל חוסר זהירות רגעי, במהלך נסיעה ביום עבודה, כאשר רכבו של המערער היה עמוס בציוד המיועד לניסויים במסגרת רפא"ל.

עוד נטען, כי בית המשפט לא נתן די משקל לנטילת האחריות על ידי המערער, ואף טעה בכך שלא קיבל את המלצת שירות המבחן, לפיה על המערער לרצות מאסר בעבודות שירות, כפי שנהוג בעניינים של נאשמים נורמטיביים, נעדרו עבר פלילי, וכאשר הרשלנות שנגלתה בנהיגה אינה גבוהה. לדעת ב"כ המערער, בית המשפט קבע, שלא כראוי, כי לצורך הכרעה בשאלת הענישה יש לבחון את עמדת משפחת המנוחה, וכי שירות המבחן נתן המלצתו האמורה, גם לאחר בחינת ההשלכות הקשות מאד על בני משפחתה של המנוחה.

ב"כ המערער סבורה, כי רף הענישה המקובל בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, נע בין 6 - 12 חודשי מאסר, ולנוכח הליקויים בצומת, אמור לנוע, במקרה זה, בין 5-6 חודשים (פסקה 13 להודעת הערעור).

ב"כ המשיבה ביקש לדחות את הערעור, ולהשאיר את העונש על כנו. צוין כי חרף ליקויי הצומת, הרי ששדה הראיה היה פתוח ורחב, והמערער נסע בנסיעה רצופה עד רגע התאונה, ומסיבות לא ברורות לא הבחין ברכב המתקרב. העונש שהוטל על המערער אינו חורג ממתחם הענישה המקובל במקרים אלה, ועבודתו של המערער לא נפגעה נוכח האפשרות להמשיך ולנהוג לצרכי עבודתו, בשטחים סגורים של רפא"ל, נוכח סיוגה של פסילת הרישיון.

דיון

על פי פסיקת בית המשפט העליון, יש לגזור על נהגים הנמצאים אחראים לתוצאותיה של תאונה קטלנית "מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה" (ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 16.11.2009). השמירה על עקרון קדושת החיים, אינה נעוצה רק בצורך למניעת קיפוח חיי אדם, אלא נועדת גם למנוע שבר והרס למשפחות המקורבים, הנאלצים להתמודד כל חייהם, עם האובדן והשכול שאינם ניתנים עוד למרפא.

היקף העונש שייגזר יושפע, ראש וראשונה, מחומרת הרשלנות; לנסיבות אישיות יינתן משקל מוגבל, שכן במרביתם של המקרים הנדונים מדובר בנהגים מהשורה, אנשים נורמטיביים המביעים חרטה, העוברים זעזוע אישי קשה, שיש לו השלכות קשות על מצבם הכלכלי והמשפחתי (בהקשר זה, רע"פ 6173/12 עזרא רסקאי רדה נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 11.11.2012).

מתקשה אני לקבל עמדת ב"כ המערער, כי רשלנותו של המערער אינה מצויה ברף הגבוה. לא היה חולק, כי ניתן היה בידי המערער להבחין בנהג המתקרב לעבר הצומת מימינו, בנקל וממרחק רב. לא היה גם חולק, כי על המערער היה לכבד את זכות הקדימה לרכב המתקרב לעברו בדרך הראשית. אכן, הנסיעה לרוחבו של כביש 40, תוך מעבר מצדו האחד לצדו שני, הינה נסיעה שיש עימה סיכון מסוים, גם לנוכח מבנה הצומת, היעדר תמרור ורמזורים, ואי סימונם של נתיבי נסיעה כנדרש. עם זאת, אין מדובר בנסיעה עיוורת, שכן במעט תשומת לב יכול היה המערער להבחין ברכב המתקרב, וסיכוני הנסיעה לעבר הצומת תוך חצית כביש ראשי, היו גלויים וידועים למערער, שעשה דרכו בנתיב נסיעה זה, מעשה שגרה, לצרכי עבודתו. ושוב יודגש כי, בעיות התשתית בצומת, לא היוו את הסיבה לתאונה, כמוסכם על הצדדים, שכן אלה לא גרמו להסחת הדעת הלא מוסברת של המערער, מהנעשה לפניו על הכביש; בכך שונות נסיבות התאונה שבפנינו מהמקרים שנדונו בפסיקה שהוצגה על ידי ב"כ המערער (תד (עכו) 1018-10-09; גמר (נצרת) 2236-03-11), היינו, לא היה בליקויים אלה כדי להגביל את שדה הראיה או להחמיר כשלעצמם, את תוצאות התאונה, הגם שמטבע הדברים הצבת רמזורים במקום, הייתה עשויה אולי, למנוע את התאונה.

על פי הוראות סעיף 40ג לחוק העונשין, מתחם הענישה אותו יקבע בית המשפט יביא לידי ביטוי את הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו. במסגרת הנסיבות הקשורות בעבירה, יש לשקול בין היתר, את הנזק שנגרם כתוצאה מביצוע

העבירה (סעיף 40ט(4)). לטלטלה הקשה שאותה עוברת משפחתה של המנוחה, כמתואר, יש ליתן משקל בקביעת מתחם העונש. אציין, כי נוכח כך שמדובר בעבירה של גרימת מוות, הרי שקולם של בני המשפחה, נשמע גם מכוח חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001. בית המשפט נתן ביטוי ממשי לאסון הנורא שפקד את משפחת המנוחה, לא רק בעצם האובדן של המנוחה ועוברה, הקרוב להיוולד, אלא גם לנוכח ההשלכות הקשות על ילדה הרך של המנוחה, שיגדל ללא אימו, על בעלה של המנוחה, א ב, העובר ייסורי גוף ונפש קשים ביותר, על הורי המנוחה, ובני המשפחה המקורבים האחרים.

אכן, כפי שעמד על כך בית המשפט קמא, וניתן לכך ביטוי נרחב בתסקיר, עוברים ימים קשים גם על המערער ובני משפחתו. עם זאת, אין מדובר בנסיבות הראויות להתחשבות חריגה בגזירת הדין, ולנוכח עקרונות הענישה שהותוו, לא יינתן להן אלא משקל מוגבל יחסית. יש לברך עם זאת, על כך שהמערער הודה בעבירה, ולא ניסה להסיר מעל עצמו אחריות לתוצאות התאונה, תוך ניהול סרק של הגנתו, שהיה מעצים עוד יותר את סבל משפחתה של המנוחה. עוד יצוין, כי עמדת שירות המבחן הינה בגדר המלצה בלבד, והיא **"אינה אלא אחד השיקולים העומדים בפני בית-המשפט בבואו לגזור את דינו של נאשם"**, וניתן שלא לאמצה, תוך מתן משקל ראוי להמלצה זו (רע"פ 7257/12 סנדרוביץ' נ' מדינת ישראל, (18.10.2012));

ההגנה הציגה בפנינו מקרים לא מעטים בהם נקבע על ידי ערכאות שונות, מתחם ענישה שבין 6-12 חדשי מאסר. עם זאת, אין מדובר במתחם ענישה קשיח, והוא עשוי להיות רחב יותר, נוכח שיקולי הענישה המותווים בסעיף 40 לחוק העונשין. כך, ב- ע"פ 570/07 חיים בן הרוש נ' מדינת ישראל, 7.5.07, פסקה י(2), ציין כב' השופט רובינשטיין, כי **"בעבירות גרימת מוות הרף הגבוה במידרג הנוהג הוא ככל הנראה עד שנה וחצי של מאסר"**. בית המשפט קמא, לא חרג בגזר דינו מהמתחם "המקובל", גם על דעת ב"כ המערער, ולנוכח מידת הרשלנות שנגלתה, והנסיבות האחרות שצוינו, הרי שעונש המאסר שנגזר אינו נעדר סבירות או מידתיות, ומכל מקום, אינו מצדיק התערבותה של ערכאת ערעור. בנוסף, נקצב עונש הפסילה בדרך סלחנית למדי, תוך שלא נשללה אפשרות מהמערער להמשיך בעבודתו, נוכח סיוג הפסילה.

נוכח מכלול שיקולים אלה, לא ראינו מקום להתערב בהוראות גזר הדין, והערעור נדחה לפיכך.

ניתן היום, י"א תמוז תשע"ד, 09 יולי 2014, במעמד הצדדים.

יעקב פרסקי, שופט

יורם צלקובניק, שופט

ס.הנשיא, רויטל יפה-

**כ"ץ
אב"ד**